

อ การันต์ ในปวงลิงค์ แจกอย่าง ปุริส (บุรุษ)

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	ปุริส+ลี =ปุริโส	ปุริส+โย =ปุริสา	อ. (อันว่า) / อ. ____ ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	ปุริส+อัม =ปุริส	ปุริส+โย =ปุริเส	ซึ่ง, ลู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, <u>ให้เป็น, ว่าเป็น</u>
ต.	ปุริส+นา =ปุริเสน	ปุริส+หิ =ปุริเสหิ, ปุริเสภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	ปุริส+ส =ปุริสสุส, ปุริสสาย, ปุริสตุถ	ปุริส+หนิ =ปุริส้าน	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	ปุริส+สุม่า =ปุริสสุมา, ปุริสสุมาหา, ปุริสสา	ปุริส+หิ =ปุริเสหิ, ปุริเสภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	ปุริส+ส =ปุริสสุส	ปุริส+หนิ =ปุริส้าน	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	ปุริส+สุมิ =ปุริสสุมิ, ปุริสสุหิ, ปุริสเส	ปุริส+สุ =ปุริสสุ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	ปุริส+ลี =ปุริส	ปุริส+โย =ปุริสา	แน่, ดูก่อน, ข้ำแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (ปุริส) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (ปุริส) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. เอโก ปุริโส ติฏฐติ.	๒. เทว ปุริสา ติฏฐันตติ.
๓. อหํ เอกํ ปุริสํ ปสฺสามิ.	๔. อหํ เทว ปุริเส ปสฺสามิ.
๕. เอเกน ปุริเสน กมฺมํ กิริยเต.	๖. ทวีหิ ปุริเสหิ กมฺมํ กิริยเต.
๗. เอกสฺส ปุริสฺสสฺส ภาตฺตํ เทมิ.	๘. ทวีหนํ ปุริส้านํ ภาตฺตํ เทมิ.
๙. เอกสฺมา ปุริสฺสุม่า สิปปํ อธิยามิ.	๑๐. ทวีหิ ปุริเสหิ สิปปํ อธิยามิ.
๑๑. เอกสฺส ปุริสฺสสฺส ปฺตุตฺตา ชายตติ.	๑๒. ทวีหนํ ปุริส้านํ ปฺตุตฺตา ชายนตติ.
๑๓. ตสฺมิ ปุริสฺสุมิ โโกเท มม นตฺถิ.	๑๔. ทวีสุ ปุริสฺสุ เอโก ปุริโส มริ.
๑๕. โภ ปุริสํ ตฺวํ อาคจฺฉาหิ.	๑๖. โภนฺตา ปุริสา ตุมฺเห อาคจฺฉถ.

ปทานุกรมกิริยา

ติฏฐติ	(ฐ>ติฏฐ+อ+ติ)	ย่อมยืน	ปสฺสามิ	(หิ>ปสฺ+อ+มิ)	ย่อมเห็น	กิริยเต	(กร+อ+เต)	อัน...ย่อมทำ
เทมิ	(ทา+อ+ติ)	ย่อมให้	อธิยามิ	(อิ>อ+อ+มิ)	ย่อมเรียน	ชายตติ	(ชน>ชา+ย+ติ)	ย่อมเกิด
นตฺถิ	(น+อ+ส+อ+ติ)	ย่อมไม่มี	มริ	(ม+ร+อ+อิ)	ตายแล้ว	อาคจฺฉาหิ	(อา+ค+ม>คจฺ+อ+หิ)	จงมา
อาคจฺฉถ	(อา+ค+ม>คจฺ+อ+ถ)	จงมา						

๑ การันต์ ในนปุงสกลิงค์ แจกอย่าง กุล (ตระกูล)

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	กุล+ลี =กุลล์	กุล+โย =กุลานี	อ. (อันว่า) / อ. ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	กุล+อํ =กุลล์	กุล+โย =กุลานี	ซึ่ง, ลู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ให้เป็น, ว่าเป็น
ต.	กุล+นา =กุลเลน	กุล+หิ =กุลเลหิ, กุเลหิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	กุล+ส =กุลสฺส, กุลาช, กุลตุถ	กุล+นํ =กุลานํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	กุล+สุมา =กุลสุมา, กุลมุหา, กุสา	กุล+หิ =กุลเลหิ, กุเลหิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
จ.	กุล+ส =กุลสฺส	กุล+นํ =กุลานํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	กุล+สุมี =กุลสุมี, กุลมุหิ, กุเล	กุล+สุ =กุลเลสฺ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	กุล+ลี =กุล	กุล+โย =กุลานี	แน่ะ, ดูก่อน, ข้าแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (กุล) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (กุล) ฝ่ายพหุจนะ
๑. อปฺตุตฺตํ กุลล์ วินฺสฺสตี.	๒. อปฺตุตฺตกานี กุลาณี น ติญฺจฺจฺนตี.
๓. ภิกฺขุ เอกํ กุลล์ นิสฺสาย วสนฺตี.	๔. ภิกฺขุ กุลาณี คนฺตวา ภุชฺชนตี.
๕. เอเกน กุเลน ภาตฺตํ ทียิตฺถ.	๖. ทวีหิ กุเลหิ ภาตฺตานิ ทียีสฺสุ.
๗. วิสาชา กุลสฺส คารวภูตา โหตี.	๘. เสฏฺฐี อญฺเญสฺ กุลาณํ ชิตโร เทตี.
๙. อนฺรุทฺโธ ขตฺตियฺกุลา ปพฺพชตี.	๑๐. ชนา กุเลหิ นิภฺขมิตฺวา ปพฺพชีสฺสุ.
๑๑. วิสาชา กุลสฺส เอกธิตา โหตี.	๑๒. อานนฺโท กุลาณํ ปสาทํ รกฺชตี.
๑๓. พหุ ฌนํ เสฏฺฐีกุลฺลํ อตฺถิ.	๑๔. ภิกฺขุ รตฺตियํ กุเลสฺ น จรฺนตี.

ปทานุกรมกริยา

วินฺสฺสตี (วิ+นส+ย+ตี) ย่อมขาดสูญ ภุชฺชนตี (ภุช+อ+อนฺตี) ย่อมฉัน โหตี (หุ+อ+ตี) ย่อมเป็น นิภฺขมิตฺวา (นิ+กม+อิ+ตฺวา) ออกแล้ว น จรฺนตี (น+จรอ+อนฺตี) ย่อมไม่เที่ยวไป	ติญฺจฺจฺนตี (จฺจ>ตฺจฺจ+อ+อนฺตี) ย่อมไม่ดำรงอยู่ ทียิตฺถ (ทา+ย+อิ+ตฺถ) อัน...ถวายแล้ว เทตี (ทา+อ+ตี) ย่อมให้ รกฺชตี (รกฺช+อ+ตี) ย่อมรักษา น - ไม่	วสนตี (วส+อ+อนฺตี) ย่อมอยู่ ทียีสฺสุ (ทา+ย+อฺ) อัน...ถวายแล้ว ปพฺพชตี (ป+วช>พช+อ+ตี) ย่อมบวช อตฺถิ (อส+อ+ตี) มีอยู่
--	---	--

อิ การันต์ ในปวงลิงค์ แจกอย่าง มฺนฺ (ผู้รู้)

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	มฺนฺ+ลฺ =มฺนฺ	มฺนฺ+โย =มฺนโย, มฺนฺ	อ. (อันว่า) / อ.ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	มฺนฺ+อํ =มฺนฺ	มฺนฺ+โย =มฺนโย, มฺนฺ	ซึ่ง, ฐฺ, ยํ, ลึน, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ให้เป็น, ว่าเป็น
ต.	มฺนฺ+นา =มฺนฺนา	มฺนฺ+หิ =มฺนฺหิ, มฺนฺหิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	มฺนฺ+ส =มฺนฺส, มฺนฺโน	มฺนฺ+นํ =มฺนฺนํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	มฺนฺ+สฺมา =มฺนฺสฺมา, มฺนฺมฺหา	มฺนฺ+หิ =มฺนฺหิ, มฺนฺหิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	มฺนฺ+ส =มฺนฺส, มฺนฺโน	มฺนฺ+นํ =มฺนฺนํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	มฺนฺ+สฺมี =มฺนฺสฺมี, มฺนฺมฺหิ	มฺนฺ+สฺ =มฺนฺสฺ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	มฺนฺ+ลฺ =มฺนฺ	มฺนฺ+โย =มฺนโย, มฺนฺ	แน่ะ, ตูก่อน, ข้าแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (มฺนฺ) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (มฺนฺ) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. มฺนฺ ลิสฺเส ปสฺสตี.	๒. จพฺพิตฺตา มฺนโย โลกฺ อตฺถิ.
๓. ลิสฺสา มฺนฺ อโนวตฺตนฺตี.	๔. ปณฺตฺติตา สฺมมาสมฺพฺพุเต มฺนฺมฺหิ วทฺนฺตี
๕. มฺนฺนา ลิสฺสา วินฺนฺนเต.	๖. อเสกฺขมฺนฺหิ เสกฺขมฺนโย โววทฺยนฺเต.
๗. ปิตฺติ มฺนฺสฺส อฺปฺปชฺชตี.	๘. อาคารฺยมฺนโย อนาคารฺยมฺนฺนํ ทานํ เทนฺตี.
๙. ลิสฺสา มฺนฺสฺมา อภิถฺตี ลภฺนฺตี.	๑๐. สฺมมาสมฺพฺพุโต ปน โลกฺ มฺนฺหิ อคฺโค โหตี.
๑๑. มฺนฺสฺส ลิสฺสา วายมฺนฺตี.	๑๒. ปจฺเจกมฺนฺนํ กิลฺโส นตฺถิ.
๑๓. มฺนฺสฺมี ชฺฉิณฺณ, ลิสฺสา อฺปฺปฺภฺนฺตี.	๑๔. เตสฺ มฺนฺสฺ ปพฺพชฺชิตฺ อนาคารฺยมฺนฺ นาม โหตี.
๑๕. ลิสฺสา อาหฺสฺ "โภ มฺนฺ มยฺ ตํ อฺปฺปฺภฺนฺตีสฺสามาตี.	๑๖. โภนฺตา มฺนโย ตฺมฺเต สฺตฺตฺตานํ นาถา โหถ.

ปทานุกรมกิริยา

ปสฺสตี [ป+สฺส+อ+ตี]	ย่อมปกครอง	อตฺถิ [อ+ส+อ+ตี]	มีอยู่	อนโนวตฺตนฺตี [อน+วตฺต+อ+อนฺตี]	ประพตฺตามอยู่
วทฺนฺตี [วท+อ+อนฺตี]	ย่อมกล่าว	วินฺนฺนเต [วิ+นฺ+ย+อนฺเต]	อัน...ย่อมแนะนำ	โววทฺยนฺเต [โ+วท+อ+ย+อนฺเต]	อัน...กล่าวสอนอยู่
อฺปฺปชฺชตี [อฺ+ปท+ย+ตี]	ย่อมเกิดขึ้น	เทนฺตี [ท+อ+อนฺตี]	ย่อมให้	ลภฺนฺตี [ลภ+อ+อนฺตี]	ย่อมได้
โหตี [หฺ+อ+ตี]	ย่อมเป็น	วายนฺตี [วายน+อ+ตี]	ย่อมพยายาม	นตฺถิ [น+อ+ส+อ+ตี]	ย่อมไม่มี
อฺปฺปฺภฺนฺตี [อฺ+ป+ภฺ+อ+อนฺตี]	ย่อมบำรุง	อาหฺสฺ [พฺร>อ+ห+อ+อฺ]	กล่าวแล้ว	อฺปฺปฺภฺนฺตีสฺสาม [อฺ+ป+ภฺ+อ+อ+อ+ส+สาม]	จักบำรุง

อิ การันต์ ในนปุงสกลิงค์ แจกอย่าง อุกฺขิ (นัยน์ตา) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	อุกฺขิ+ลี =อุกฺขิ	อุกฺขิ+โย =อุกฺขินี, อุกฺขี	อ. (อันว่า) / อ. ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	อุกฺขิ+อํ =อุกฺขี	อุกฺขิ+โย =อุกฺขินี, อุกฺขี	ซึ่ง, สู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ให้เป็น, ว่าเป็น
ต.	อุกฺขิ+นา =อุกฺขินา	อุกฺขิ+หิ =อุกฺขีหิ, อุกฺขีภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	อุกฺขิ+ส =อุกฺขิสฺส, อุกฺขิโน	อุกฺขิ+นํ =อุกฺขินํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	อุกฺขิ+สฺมา =อุกฺขิสฺมา, อุกฺขิมฺหา	อุกฺขิ+หิ =อุกฺขีหิ, อุกฺขีภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	อุกฺขิ+ส =อุกฺขิสฺส, อุกฺขิโน	อุกฺขิ+นํ =อุกฺขินํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	อุกฺขิ+สฺมี =อุกฺขิสฺมี, อุกฺขิสฺมี	อุกฺขิ+สุ =อุกฺขีสุ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	อุกฺขิ+ลี =อุกฺขิ	อุกฺขิ+โย =อุกฺขินี, อุกฺขี	แน่ะ, ตุก่อน, ข้าแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (อุกฺขิ) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (อุกฺขิ) ฝ่ายพหุจนะ
๑. เสฏฺฐิสฺส อุกฺขิ วิชฺฌายติ.	๒. เสฏฺฐิสฺส เทว อุกฺขินี วิชฺฌายนฺติ.
๓. เวชฺโซ เสฏฺฐิสฺส อุกฺขี ติกิจฺจติ.	๔. เวชฺโซ เสฏฺฐิสฺส เทว อุกฺขินี ติกิจฺจติ.
๕. เสฏฺฐี อุกฺขินา ปสฺสติ.	๖. เสฏฺฐี อุกฺขีหิ ปสฺสติ.
๗. อาโรคฺยํ เสฏฺฐิสฺส อุกฺขิสฺส อฺปฺปชฺชติ.	๘. สฺขํ อุกฺขินํ อฺปฺปชฺชติ.
๙. โลหิตํ เสฏฺฐิสฺส อุกฺขิสฺมา ปคฺขรติ.	๑๐. โลหิตํ อุกฺขีหิ ปคฺขรติ.
๑๑. ปัสฺสูนํ เสฏฺฐิโน อุกฺขิสฺส มชฺฌํ ปวิสฺนติ.	๑๒. กณฺฐกา อุกฺขินํ มชฺฌํ วิชฺฌนฺติ.
๑๓. เสฏฺฐี อุกฺขิสฺมี เภสชฺชํ อณฺชติ.	๑๔. เสฏฺฐี อุกฺขีสุ เภสชฺชํ อณฺชติ.

ปทานุกรมกริยา

วิชฺฌายติ	[วิ+ฌ+อ+ติ] ย่อมบอด	ติกิจฺจติ	[ติช>ติกิต+จ+ติ] ย่อมเฝียวยาย	ปสฺสติ	[ทิส>ปสฺส+อ+ติ] ย่อมเห็น
อฺปฺปชฺชติ	[อฺ+ปท+ช+ติ] ย่อมเกิดขึ้น	ปคฺขรติ	[ป+ขร+อ+ติ] ย่อมไหลออก	ปวิสฺนติ	[ป+วิส+อ+อนฺติ] ย่อมเข้าไป
วิชฺฌนฺติ	[วิช+ย+อนฺติ] ย่อมทิ่มแทง	อณฺชติ	[อณฺช+อ+ติ] ย่อมทยอด		

อุ การันต์ ในปวงลิงค์ แจกอย่าง ครุ (ครู) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	ครุ+ลี =ครุ	ครุ+โย =ครโว, ครู	อ. (อันว่า) / อ. ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	ครุ+อ์ =ครุ	ครุ+โย =ครโว, ครู	ซึ่ง, ลู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ว่าเป็น, ให้เป็น
ต.	ครุ+นา =ครุณา	ครุ+หิ =ครุหิ, ครุภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	ครุ+ส =ครุสส, ครุโน	ครุ+นั =ครุณั	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	ครุ+สุมา =ครุสุมา, ครุมาหา	ครุ+หิ =ครุหิ, ครุภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	ครุ+ส =ครุสส, ครุโน	ครุ+นั =ครุณั	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	ครุ+สมิ =ครุสมิ, ครุมติ	ครุ+สุ =ครุสุ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	ครุ+ลี =ครุ	ครุ+โย =ครเว, ครโว	แน่ะ, ดูก่อน, ข้าแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (ครู) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (ครู) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. ครุ ลิสฺธานํ เลขนียเ เทติ.	๒. ครุ อนฺเตวาลิกา วิเนนฺติ.
๓. ลิสฺสา ครุ ปญฺหํ ปุจฺจนฺติ.	๔. ปณฺตติตา ครโว วนฺทนฺติ, มาเนนฺติ จ.
๕. ลิสฺธานํ สํสโย ครุณา วิโนทียเต.	๖. มติ ครุหิ จียเต.
๗. ลิสฺเสหิ ปณฺณานิ ครุสฺส ทียนฺเต.	๘. สุขํ ครุณั อตฺถิ.
๙. เตสุ ลิสฺเสสุ เอโก ลิสฺโส ครุสุมา เลขนึ น ลภติ.	๑๐. อนฺเตวาลิกา ครุหิ ปาลิกาสุ อุกฺคณฺทนฺติ.
๑๑. ครุสฺส ลิสฺสา อกฺขรานิ ลิขนฺติ.	๑๒. อนฺเตวาลิกา ครุณั เคหํ คจฺจนฺติ.
๑๓. ครุสมิ กณฺเฑตฺสมิ, ลิสฺสา สฺถนฺติ.	๑๔. เตสุ ครุสุ พุทฺโธ ปรมฺครุ โหติ.
๑๕. โภ ครุ สทา สโตถึ ภาวตฺ เต.	๑๖. โภนฺตา ครเว สพฺพทา วิโรจนํ ภาวตฺ โว.

ปทานุกรมกริยา

เทติ	ทา+อ+ติ	ย้อมให้	วิเนนฺติ	วิ+นึ+อ+อนฺติ	ย้อมแนะนำ	ปุจฺจนฺติ	ปุจฺจ+อ+อนฺติ	ย้อมถาม
วณฺทนฺติ	วณฺท+อ+อนฺติ	ย้อมไหว้	ปุเชนฺติ	ปุช+ณ+อนฺติ	ย้อมบูชา	วิโนทียเต	วิ+นุท+อ+ย+เต	ย้อมบรรเทา
จียเต	จิ+ย+เต	ย้อมสั่งสม	ทียนฺเต	ทา+ย+อนฺเต	ย้อมให้	อตฺถิ	อส+อ+ติ	มีอยู่
น ลภติ	น+ลภ+อ+ติ	ย้อมไม่ได้	อฺคฺคณฺทนฺติ	อฺค+ท+ณฺท+อ+อนฺติ	ย้อมเรียน	ภาวตฺ	ภฺว+อ+อนฺตฺ	จงมี
ลิขนฺติ	ลิข+อ+อนฺติ	ย้อมเขียน	คจฺจนฺติ	คจ+ม+อ+อนฺติ	ย้อมไป	สฺถนฺติ	สฺถ+ณ+อ+อนฺติ	ย้อมฟัง

อุ การันต์ ในนปุงสกลิงค์ แจกอย่าง วตฺถุ (พัสดุ, สิ่งของ, เรื่อง, ไร่, สวน) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	วตฺถุ+ลี =วตฺถุ	วตฺถุ+โย =วตฺถุณิ, วตฺถุ	อ. (อันว่า) / อ.ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	วตฺถุ+อํ =วตฺถุํ	วตฺถุ+โย =วตฺถุณิ, วตฺถุ	ซึ่ง, ฐ, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ว่าเป็น, ให้เป็น
ต.	วตฺถุ+นา =วตฺถุณา	วตฺถุ+หิ =วตฺถุหิ, วตฺถุภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จต.	วตฺถุ+ส =วตฺถุสฺส, วตฺถุโน	วตฺถุ+นํ =วตฺถุณํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	วตฺถุ+สฺมา =วตฺถุสฺมา, วตฺถุมาหา	วตฺถุ+หิ =วตฺถุหิ, วตฺถุภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	วตฺถุ+ส =วตฺถุสฺส, วตฺถุโน	วตฺถุ+นํ =วตฺถุณํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	วตฺถุ+สฺมี =วตฺถุสฺมี, วตฺถุมาหิ	วตฺถุ+สฺ =วตฺถุสฺ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	วตฺถุ+ลี =วตฺถุ	วตฺถุ+โย =วตฺถุณิ, วตฺถุ	แน่ะ, ดูก่อน, ข้ำแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (วตฺถุ) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (วตฺถุ) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. เทวทตฺตวตฺถุ มยา วุจฺเจเต.	๒. ปญฺจ วตฺถุณิ ภควตา น อานุญฺยานนฺติ.
๓. สตุถา เทวทตฺตวตฺถุํ กเถสิ.	๔. เทวทตฺโต ปญฺจ วตฺถุณิ ยาจติ.
๕. เทวทตฺโต อภฺเตน วตฺถุณา พุทฺธํ อพฺภาจิกฺขติ.	๖. เทวทตฺโต ปญฺจหิ วตฺถุหิ นวกภิกฺขุ โอวทติ.
๗. พุคฺคโต มนาปวตฺถุโน อตฺถาย ภตฺติ กโรติ.	๘. วาณิโซ มหคฺชวตฺถุณํ อตฺถาย ฐนํ เปเสติ.
๙. มนุสฺสา อิกฺกุสฺสมา วตฺถุสฺมา วิปฺปยุชฺชนฺติ.	๑๐. สงฺฆเภาโท ปญฺจหิ วตฺถุหิ อุปฺปชฺชติ.
๑๑. เทวทตฺตวตฺถุโน อุปฺตติเหตุ ติปฺภูกเสฺ ปญฺญายติ.	๑๒. ปญฺจนํ วตฺถุณํ ปโยชนํ นตฺถิ.
๑๓. ปญฺจ วตฺถุณิ เทวทตฺตวตฺถุสฺมี ปญฺญายนฺติ.	๑๔. นวกภิกฺขุ ปญฺจสฺ วตฺถุสฺ ปสฺสีนฺติ.
๑๕. ไม่มีใช้เป็นอาลปนะ	๑๖. ไม่มีใช้เป็นอาลปนะ

ประธานกรรมากริยา

วุจฺเจเต	วจ+ย+เต	อัน...จะกล่าว	อานุญฺยานนฺติ	อนุ+ญา+ย+อนฺติ	ย่อมอนุญาติ	กเถสิ	กถ+เณ+สฺ+อึ	ตรัสแล้ว
ยาจติ	ยาจ+อ+ติ	ย่อมขอ	อพฺภาจิกฺขติ	อภิ+อา+จิกฺข+อ+ติ	ย่อมกล่าวดู	โอวทติ	โอ+วท+อ+ติ	ย่อมกล่าวสอน
กโรติ	กร+โอ+ติ	ย่อมทำ	เปเสติ	ปิส+เณ+ติ	ย่อมส่งไป	วิปฺปยุชฺชนฺติ	วิ+ป+ยุช+อ+อนฺติ	ย่อมพลัดพราว
อุปฺปชฺชติ	อุ+ปท+ย+ติ	ย่อมเกิดขึ้น	ปญฺญายติ	ป+ญา+ย+ติ	ย่อมปรากฏ	นตฺถิ	น+อส+อ+ติ	ย่อมไม่มี
ปสฺสีนฺติ	ป+สท+อ+อนฺติ	ย่อมเลื่อมใส	ปญฺญายนฺติ	ป+ญา+ย+อนฺติ	ย่อมปรากฏ	น	-	ไม่มี

อี การ์นต์ ในปุงลิงค์ แจกอย่าง เสฎฐี (เศรษฐี) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	เสฎฐี+ติ =เสฎฐี	เสฎฐี+โย =เสฎฐีโน, เสฎฐี	อ. (อันว่า) / อ.ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	เสฎฐี+อํ =เสฎฐี, เสฎฐีโน	เสฎฐี+โย =เสฎฐีโน, เสฎฐี	ซึ่ง, ถู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ว่าเป็น, ให้เป็น
ต.	เสฎฐี+นา =เสฎฐีนา	เสฎฐี+หิ =เสฎฐีหิ, เสฎฐีหิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	เสฎฐี+ส =เสฎฐีส, เสฎฐีโน	เสฎฐี+นํ =เสฎฐีโน	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปณ.	เสฎฐี+สฺมา =เสฎฐีสฺมา, เสฎฐีสฺมา	เสฎฐี+หิ =เสฎฐีหิ, เสฎฐีหิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	เสฎฐี+ส =เสฎฐีส, เสฎฐีโน	เสฎฐี+นํ =เสฎฐีโน	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	เสฎฐี+สฺมี =เสฎฐีสฺมี, เสฎฐีสฺมี	เสฎฐี+สฺ =เสฎฐีสฺ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	เสฎฐี+ติ =เสฎฐี	เสฎฐี+โย =เสฎฐีโน, เสฎฐี	แน่ะ, ดูก่อน, ข้ำแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (เสฎฐี) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (เสฎฐี) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. เอก เสฎฐี เทวสิกํ ปุณฺณํ จินาติ.	๒. สพฺเพ เสฎฐีโน ฌนํ ปริเยสนฺติ.
๓. กุมารํ มหาสุวณฺณํ นาม เสฎฐี วนฺทนต์.	๔. อถกทิวสํ พุทฺโธ เสฎฐีโน อนุสาสติ.
๕. สมเว กุมารานํ เสฎฐีนา ฌนํ ทียเต.	๖. เสฎฐีหิ ฌนํ จียเต.
๗. อายุ จ วณฺเณ จ สฺขํ จ พลํ จ เสฎฐีสฺส วทฺฒนฺติ.	๘. ฌนานิ เสฎฐีโน อปฺปชฺชนฺติ.
๙. พุทฺโธ เสฎฐีสฺมา ปิณฺทปาตํ คณฺหาติ.	๑๐. ภิกฺขุ เสฎฐีหิ ฆตฺตานิ คณฺหาติ.
๑๑. เสฎฐีสฺส ฌนํ น ชียติ.	๑๒. เอกทา เสฎฐีโน ฌนํ ชียติ.
๑๓. กุมารํ เสฎฐีสฺมี ปสฺสีทนต์.	๑๔. เสฎฐีสฺส ทานํ ททมาเนสุ, มจฺเจวํ ชียติ.
๑๕. ภิกฺขุ อาหํสุ "โฆ เสฎฐี สทา สโตถึ ภวณฺตุ เตติ.	๑๖. โภณฺตา เสฎฐี ตุมหากํ สงกปฺปา สมิชฺชนฺตุ.

ปทานุกรมกริยา

จินาติ	จิ+นา+ติ	ย้อมสั่งสม	ปริเยสนฺติ	ปริ+ย+อฺ+ส+อ+อนฺติ	ย้อมแสวงหา	วณฺทนต์	วณฺ+ท+อ+อนฺติ	ย้อมไหว้
อนุสาสติ	อนฺ+สา+ส+อ+ติ	ย้อมสั่งสอน	ทียเต	ทา+ย+เต	อัน...ย้อมให้	จียเต	จิ+ย+เต	อัน...ย้อมสั่งสม
วทฺฒนฺติ	วทฺ+ฒ+อ+อนฺติ	ย้อมเจริญ	อปฺปชฺชนฺติ	อฺ+ป+ท+ย+อ+อนฺติ	ย้อมเกิดขึ้น	คณฺหาติ	คท+ณฺ+ทา+ติ	ย้อมรับ
ชียติ	ชฺ+ย+ติ	ย้อมสิ้นไป	ปสฺสีทนต์	ป+ส+ท+อ+อนฺติ	ย้อมเลื่อมใส	อาหํสุ	อท+อ+อฺ	กล่าวแล้ว
ภวตุ	ภ+ว+ตุ	จงมี	สมิชฺชนฺตุ	สฺ+มิ+ช+ย+อ+อนฺตุ	จงสำเร็จ	จ	-	ด้วย, และ

๑๒ การันต์ ในปุงลิงค์ แจกอย่าง วิญญาณ (ผู้วิเศษ) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายุตินิบาต
ป.	วิญญาณ+ลี = วิญญาณ	วิญญาณ+โย = วิญญาณโน, วิญญาณ	อ. (อันว่า) / อ. ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	วิญญาณ+อ = วิญญ์	วิญญาณ+โย = วิญญโน, วิญญ	ซึ่ง, สู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ว่า เป็น, ให้เป็น
ต.	วิญญาณ+นา = วิญญา	วิญญาณ+หิ = วิญญาหิ, วิญญา	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จต.	วิญญาณ+ส = วิญญุส, วิญญโน	วิญญาณ+น = วิญญัน	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปณ.	วิญญาณ+สมา = วิญญุสมา, วิญญุมหา	วิญญาณ+หิ = วิญญาหิ, วิญญา	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
จ.	วิญญาณ+ส = วิญญุส, วิญญโน	วิญญาณ+น = วิญญัน	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	วิญญาณ+สมิ = วิญญุสมิ, วิญญุมหิ	วิญญาณ+สุ = วิญญุสุ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	วิญญาณ+ลี = วิญญาณ	วิญญาณ+โย = วิญญาณโน, วิญญาณ	แน่, ตุก่อน, ข้าแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (วิญญาณ) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (วิญญาณ) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. เอโก วิญญาณ กุมารे สงคณหาติ.	๒. วิญญโน ปาจสาलयํ ลิสเส อนุสาสนติ.
๓. ลิสสา ตํ วิญญ์ ปลีสนติ.	๔. ลิสสา ปาจสาलयํ วิญญ ปณทํ ปุจจนติ.
๕. มาตาปิตโร วิญญา อุปฏฐิยเนเต.	๖. ปณโท วิญญาหิ วิสสชชियเต.
๗. กิตติสทโท วิญญุส อุปปชชติ.	๘. ลิสสา วิญญัน ฐนํ เทนติ.
๙. กุมารา วิญญุสมา ปุเว คณนหติ.	๑๐. ลิสสา วิญญาหิ วิชชํ ลภนติ.
๑๑. วิญญุส ปุวา อตถิ.	๑๒. ลิสสา วิญญัน สาสนํ สุนนติ.
๑๓. กุมารา วิญญุสมิ ปลีสนติ.	๑๔. วิญญุสุ อนุสาสมาเนสุ, ลิสสา สุนนติ.
๑๕. โภ วิญญาณ ตวํ ปุเว เทหิ.	๑๖. โภนตา วิญญาณ ลิสเส อนุสาสถ.

ปทานุกรมกิริยา

สงคณหาติ	ส+คท+ณหา+ติ ย่อมสงเคราะห์	อนุสาสนติ	อนุ+สาส+อ+อนติ ย่อมสั่งสอน	ปลีสนติ	ป+ส+อ+อนติ ย่อมสรรเสริญ
ปุจจนติ	ปุจ+จ+อ+อนติ ย่อมถาม	อุปฏฐิยเนเต	อุป+ฐา+ย+อนเต ย่อมบำรุง	วิสสชชियเนเต	วิ+สชช+อ+อนเต อัน...ย่อมตอบ
อุปปชชติ	อุ+ปท+ย+ติ ย่อมเกิดขึ้น	เทนติ	ทา+อ+อนติ ย่อมให้	คณนหติ	คท+ณหา+อนติ ย่อมรับ
ลภนติ	ลภ+อ+อนติ ย่อมได้	อตถิ	อส+อ+ติ มีอยู่	สุนนติ	สุ+ณ+อ+อนติ ย่อมฟัง
ปลีสนติ	ป+สท+อ+อนติ ย่อมเลื่อมใส	เทหิ	ทา+อ+เอ+หิ ขอจงให้	อนุสาสถ	อนุ+สาส+อ+ถ ย่อมสอน

อา การันต์ ในอดีตถึงค้ แจกอย่าง กณณา (นางสาวน้อย) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	กณณา+ลี =กณณา	กณณา+โย =กณณาโย, กณณา	อ..... (อันว่า) / อ.....ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	กณณา+อ =กณณํ	กณณา+โย =กณณาโย, กณณา	ซึ่ง, สู, ย้ง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ว่าเป็น, ให้เป็น
ต.	กณณา+นา =กณณาย	กณณา+หิ =กณณาหิ, กณณาหิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	กณณา+ส =กณณาย	กณณา+นํ =กณณานํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปณ.	กณณา+สุมา =กณณาย	กณณา+หิ =กณณาหิ, กณณาหิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
จ.	กณณา+ส =กณณาย	กณณา+นํ =กณณานํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	กณณา+สุมี =กณณาย, กณณายํ	กณณา+สุ =กณณาสุ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	กณณา+ลี =กณเณ	กณณา+โย =กณณาโย, กณณา	แน่ะ, ดูก่อน, ข้าแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (กณณา) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (กณณา) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. เอกา กณณา มาลาโย วุณฺหาติ.	๒. กณณาโย ปุပ္ผานิ อัจฉินฺหาติ.
๓. มหาชนิ กณณํ อภิตฺตฺหาติ.	๔. ปณฺหิตฺตา กณณาโย ปลฺลํหาติ.
๕. ตาหิ มาลาหิ กณณาย เจตียํ ปุชฺชียเต.	๖. กณณาหิ ภิกฺขุณฺํ ปุပ္ผานิ ทียนฺเต.
๗. ปีติ กณณาย อูปฺปชฺชติ.	๘. กณณานํ ภิกฺขุหิ อนุโมทนา กรียเต.
๙. เขโท กณณาย อนุตฺตรายติ.	๑๐. มจฺเจรํ กณณาหิ อเปติ.
๑๑. กณณาย มาลา โสภฺนาติ.	๑๒. ภิกฺขุ กณณานํ ปุပ္ผาเหิ เจตียํ ปุชฺชนฺติ.
๑๓. ปณฺหิตฺตา กณณายํ ปลฺลํหาติ.	๑๔. กณณาสุ ปุပ္ผานิ อัจฉินฺหาตาสุ, สุริโย อฏฺฐจฺจจฺจติ.
๑๕. โภติ กณเณ สทา โสตฺถิ ภาวตุ เต.	๑๖. โภณฺติโย กณณาโย ตุมฺเห ปุณฺปุณฺํ ปุပ္ผานิ เทถ.

ปทานุกรมกริยา

วุณฺหาติ	วุ+ณ+หิ	ย่อมร้อย	อฺจฺฉินฺหาติ	อฺจ+ฉิ+นา+อนฺหิ	ย่อมเก็บ	อภิตฺตฺหาติ	อภิ+ถฺ+นา+หิ	ย่อมชมเชย
ปลฺลํหาติ	ป+ลฺล+หา+อนฺหิ	ย่อมสรรเสริญ	ปุชฺชียเต	ปุช+ชฺ+ย+เต	อัน...ย่อมบูชา	ทียนฺเต	ทฺ+ย+อนฺเต	อัน...ย่อมให้
อูปฺปชฺชติ	อฺ+ป+ช+ย+ติ	ย่อมเกิดขึ้น	กรียเต	กร+รฺ+ย+เต	อัน...ย่อมทำ	อนุตฺตรายติ	อนฺ+ตฺ+ร+ธา+ย+ติ	ย่อมหายไป
อเปติ	อ+ป+อิ+อ+ติ	ย่อมออกไป	โสภฺนาติ	สุภ+อ+อนฺหิ	ย่อมงาม	ปุชฺชนฺติ	ปุช+ณ+อนฺหิ	ย่อมบูชา
ปลฺลํหาติ	ป+ล+หา+อนฺหิ	ย่อมล้อมใส่	อฏฺฐจฺจจฺจติ	อฏฺฐ+จ+ค+ม+อ+ติ	ย่อมตก	ภาวตุ	ภฺ+ว+ตุ	จงมี

อิ การันต์ ในอิตถีลิงค์ แจกอย่าง รตติ (ราตรี) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	รตติ+ลี =รตติ	รตติ+โย =รตติโย, รตตี	อ. (อันว่า) / อ.ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	รตติ+อัม =รตตี	รตติ+โย =รตติโย, รตตี	ซึ่ง, ถู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ว่าเป็น, ให้เป็น
ต.	รตติ+นา =รตติยา	รตติ+หิ =รตตีหิ, รตตีภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	รตติ+ส =รตติยา	รตติ+นัม =รตตีนัม	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	รตติ+สฺมา =รตติยา, รตยา	รตติ+หิ =รตตีหิ, รตตีภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	รตติ+ส =รตติยา	รตติ+นัม =รตตีนัม	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	รตติ+สฺมี =รตติยา, รตติยัม, รตติยัม	รตติ+สฺ =รตติสฺ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	รตติ+ลี =รตติ	รตติ+โย =รตติโย, รตตี	แน่ะ, ดูก่อน, ข้าแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (รตติ) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (รตติ) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. ชาครนตสฺส ปุคฺคสฺส รตติ อติวีย ทิฆา โหติ.	๒. ชาครนตสฺส ปุคฺคสฺส รตติโย อติทิฆา โหนฺติ.
๓. อุตฺตราลี ปุคฺคโล รตตี ชาโครติ.	๔. ปาปการี ปุคฺคโล รตติโย น นิทฺทายติ.
๕. อนฺธกาโร รตติยา สหฺธิ อฺปฺปชฺชติ.	๖. อนฺธกาโร รตตีหิ สหฺธิ อฺปฺปชฺชติ.
๗. จนฺโทภาโส รตติยา โสภณํ นิยฺยาเทติ.	๘. จนฺโทภาโส รตตีนัม โสภณํ นิยฺยาเทติ.
๙. สุริโย รตติยา วิคจฺจติ.	๑๐. สุริโย รตตีหิ วิคจฺจติ.
๑๑. พุทฺโธ รตติยา ปจฺฉิมฺยามเ อาสวฺกฺขณณณํ พุชฺฌติ.	๑๒. ทวินฺนํ รตตีนัม จ ยามา อตฺถิ.
๑๓. จนฺโท รตติยัม วิภายติ.	๑๔. จนฺโท รตติสฺ วิภายติ.
๑๕. โภติ รตติ ตวํ ทิฆรตฺตํ โสภสิ. (ภาษาทวิ)	๑๖. โภติโย รตติโย ตุมฺเห สทฺพรตตี โสภถ.

ปทานุกรมกริยา

โหติ	หุ+อ+ติ	ย่อมเป็น	โหนติ	หุ+อ+อนฺติ	ย่อมเป็น	ชาโครติ	ชาคร+โอ+ติ	ย่อมตื่น
อฺปฺปชฺชติ	อฺ+ป+ท+ย+ติ	ย่อมเกิดขึ้น	นิยฺยาเทติ	นิ+ย+ต+ณฺ+ติ	ย่อมมอบให้	วิคจฺจติ	วิ+ค+ม+อ+ติ	ย่อมหายไป
พุชฺฌติ	พุช+ย+ติ	ย่อมตรัสรู้	อตฺถิ	อ+ส+อ+ติ	อตฺถิ	วิภายติ	วิ+ภ+ย+ติ	ย่อมส่องสว่าง
โสภสิ	สุภ+อ+สิ	ย่อมงาม	โสภถ	สุภ+อ+ถ	ย่อมงาม	นิทฺทายติ	นิ+ท+ย+ติ	ย่อมหลับ

อี การ์นต์ ในอดีตถึงค์ แจกอย่าง นารี (นาง, หญิง) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	นารี+ลี = นารี	นารี+โย = นารีโย, นารี	อ. (อันว่า) / อ. ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	นารี+อํ = นารี	นารี+โย = นารีโย, นารี	ซึ่ง, ถู, ยัง, ลึน, ตลอด, กะ, เฉพาะ, <u>ว่า</u> เป็น, <u>ให้</u> เป็น
ต.	นารี+นา = นารียา	นารี+หิ = นารีหิ, นารีภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, <u>ด้วย</u> ทั้ง
จตุ.	นารี+ส = นารียา	นารี+นํ = นารีนํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	นารี+สุมา = นารียา	นารี+หิ = นารีหิ, นารีภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	นารี+ส = นารียา	นารี+นํ = นารีนํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	นารี+สุมี = นารียา, นารียํ	นารี+สุ = นารีสุ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	นารี+ลี = นารี	นารี+โย = นารีโย, นารี	แน่ะ, ดูก่อน, ข้ำแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (นารี) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (นารี) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. เอกา นารี ปิลนุชนํ อิจจติ.	๒. เอกจจา นารีโย ธมมํ สุณนติ.
๓. มาตา วยปฺปตฺตํ นารี โววทติ.	๔. ปณฺฑิตา ธมฺมิกาโย นารีโย อภิตถุณฺนติ.
๕. นารียา ปิลนุชนํ อลงฺกรียเต.	๖. นารีหิ เถโร อุปฏฺฐียเต.
๗. ปิตา นารียา ปิลนุชนํ เทติ.	๘. เถโร นารีนํ ธมมํ เทเสติ.
๙. โสโก นารียา วิคจฺจติ.	๑๐. กุมาริกาโย นารีหิ กมฺมฏฺฐานํ อุกฺคณฺหฺนติ.
๑๑. นารียา ปิลนุชนํ โสภติ.	๑๒. นารีนํ กิเลสํ ชียนฺติ.
๑๓. มหาชนโน นารียํ ปสฺสตี.	๑๔. เตสุ นารีสุ เอกา นารี โสตาปตฺตติผลํ ปาปฺพณาติ.
๑๕. โภติ นารี สทา โสตฺถิ ตฺยหํ ภาวตุ.	๑๖. โภณฺติโย นารีโย ตฺมฺเห นิจฺจํ ธมมํ จรตฺถ.

ปทานุกรมกริยา

อิจจติ	อิส+อ+ติ	ย่อมปรารภนา	สุณนติ	สุ+ณ+อนฺติ	ย่อมฟัง	โอวทติ	โอ+วท+ติ	ย่อมกล่าวสอน
อภิตถุณฺนติ	อภิ+ถุ+นา+ติ	ย่อมชมเชย	อลงฺกรียเต	อล+กร+อ+ย+เต	อัน...ประดับบออยู่	อุปฏฺฐียเต	อุ+ป+ฐ+ย+เต	อัน...อุบัติขึ้น
เทติ	ทา+อ+ติ	ย่อมให้	เทเสติ	ทิส+เณ+ติ	ย่อมแสดง	วิกจฺจติ	วิ+ค+ม+อ+ติ	ย่อมหายไป
อุคฺคณฺหฺนติ	อุ+คท+ณ+ห+อนฺติ	ย่อมเรียน	โสภติ	สุภ+อ+ติ	ย่อมงาม	ชียนฺติ	ชี+ย+นฺติ	ย่อมสิ้นไป
ปสฺสตี	ป+สท+อ+ติ	ย่อมเลื่อมใส	ปาปฺพณาติ	ป+อ+ป+อ+ณ+า+ติ	ย่อมบรรลู่	จรตฺถ	จร+อ+ถ	จงประพฤติ

อุ การันต์ ในอดีตถึงค์ แจกอย่าง รชช (เชือก) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	รชช+ลี = รชช	รชช+โย = รชชโย, รชช	อ. ____ (อันว่า) / อ. ____ ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	รชช+อ = รชช	รชช+โย = รชชโย, รชช	ซึ่ง, ถู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ว่า เป็น, ให้ เป็น
ต.	รชช+นา = รชชยา	รชช+หิ = รชชหิ, รชชหิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วย ทั้ง
จตุ.	รชช+ส = รชชยา	รชช+น = รชชน	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	รชช+สุม = รชชยา	รชช+หิ = รชชหิ, รชชหิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	รชช+ส = รชชยา	รชช+น = รชชน	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	รชช+สมี = รชชยา, รชชย	รชช+ส = รชชส	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	รชช+ลี = รชช	รชช+โย = รชชโย, รชช	แน่, ดูก่อน, ซ้ำ แต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (รชช) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (รชช) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. โคपालสส รชช วินสสติ.	๒. โคपालสส รชชโย น ปโหนติ.
๓. โคปาโล นว รชช กีนาคติ.	๔. โคปาโล นวา รชชโย คเวสติ.
๕. โคปาโล รชชยา เชนุ พนุชติ.	๖. โคปาเลน รชชหิ เชนุ พนุชิตฺติ.
๗. ทานิ โคपालสส รชชยา อูปปชชติ.	๘. โคปาโล รชชน อตถาย วาณิสสส ธนं เทติ.
๙. เชนุ ปุราณาย รชชยา มุจจติ.	๑๐. เชนุ ปุราณาย รชชหิ มุจจนฺติ.
๑๑. รชชยา วฏฺฐิ จิชชติ.	๑๒. รชชน โภฏฺฐิโย จิชชนฺติ.
๑๓. เชนุ รชชย พทฺฐติ.	๑๔. เชนุ รชชส พทฺฐนฺติ.
๑๕. ไม่มีใช้	๑๖. ไม่มีใช้

ปทานุกรมกริยา

วินสสติ	วินส+ย+ติ	ย่อมหายไป	น ปโหนติ	น+ป+ห+อ+อนฺติ	ย่อมไม่เพียงพอ	กีนาคติ	กี+นา+ติ	ย่อมซื้อ
คเวสติ	คเวส+อ+ติ	ย่อมแสวงหา	พนุชติ	พนุช+อ+ติ	ย่อมผูก	พนุชิตฺติ	พนุช+อ+ย+อนฺติ	อัน...ย่อมผูก
อูปปชชติ	อ+ป+ท+ย+ติ	ย่อมเกิดขึ้น	เทติ	ทา+อ+ติ	ย่อมให้	มุจจติ	มุจ+ย+ติ	ย่อมหลุด
มุจจนฺติ	มุจ+ย+ติ	ย่อมหลุด	จิชชติ	จิท+ย+ติ	ย่อมขาด	จิชชนฺติ	จิท+ย+อนฺติ	ย่อมขาด
พทฺฐติ	พทฺฐ+อ+ติ	ย่อมติด	พทฺฐนฺติ	พทฺฐ+อ+อนฺติ	ย่อมติด			

อุ การันต์ ในอดีตลีลึงค์ แจกอย่าง วฐ (หญิงสาว) ดังนี้

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	วฐ+ลี =วฐ	วฐ+โย =วฐโย, วฐ	อ. (อันว่า) / อ.ท. (อันว่า.....ทั้งหลาย)
ท.	วฐ+อํ =วฐํ	วฐ+โย =วฐโย, วฐ	ซึ่ง, ถู, ย้ง, ลี้น, ตลอด, กะ, เฉพาะ, ว่าเป็น, ให้เป็น
ต.	วฐ+นา =วฐยา	วฐ+หิ =วฐหิ, วฐภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
จตุ.	วฐ+ส =วฐยา	วฐ+นํ =วฐนํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	วฐ+สุมา =วฐยา	วฐ+หิ =วฐหิ, วฐภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	วฐ+ส =วฐยา	วฐ+นํ =วฐนํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	วฐ+สมี =วฐยา, วฐยํ	วฐ+ส =วฐส	ใน, ใกล้, ที่, ครั้งเมื่อ, ในเพราะ, เหนือ, บน, ณ
อา.	วฐ+ลี =วฐ	วฐ+โย =วฐโย, วฐ	แน่ะ, ตูก่อน, ข้าแต่

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (วฐ) ฝ่ายเอกวจนะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (วฐ) ฝ่ายพหุวจนะ
๑. อภिरูปา วฐ ปุပ္พานิ โรเปติ.	๒. วฐโย อวาเส เจติยํ มาเปนฺติ.
๓. กุมาริ วฐํ ปุပ္พานิ ยาจนฺติ.	๔. ภิกขุ วฐโย ปัสสนฺติ.
๕. วฐยา อาปณฺเน ปุပ္พานิ วิกกียนฺเต.	๖. วฐหิ เจติยํ ภิกขุณํ ทียเต.
๗. วาณิไซ วฐยา ธนํ นิยฺยาเทติ.	๘. ปุณฺณํ วฐนํ สุขํ อวาทติ.
๙. กิลมโถ วฐยา อปคจฺจติ.	๑๐. มจฺเจรี วฐหิ อปคจฺจติ.
๑๑. วฐยา ปุပ္พานิ ปุပ္พนฺติ.	๑๒. วฐนํ เจติยํ สมิชฺฌติ.
๑๓. มหาชนโน วฐยํ ปสฺสตี.	๑๔. วฐสฺ เจติยํ ททมานาสฺ, ภิกขุ อนุโมทนฺติ.
๑๕. โภติ วฐ ตวํ มยฺหํ ปุပ္พานิ เทหิ.	๑๖. โภนฺติโย วฐโย ตุมฺเห ปุณฺณานิ จินาถ.

ปทานุกรมกิริยา

โรเปติ	รูป+ณ+ติ	ย่อมปลุก	มาเปนฺติ	มาป+เอ+อนฺติ	ย่อมสร้าง	ยาจนฺติ	ยาจ+อ+อนฺติ	ย่อมขอ
ปัสสนฺติ	ป+ส+อ+อนฺติ	ย่อมสรรเสริญ	วิกกียนฺเต	วิ+ก+ย+อนฺเต	อัน...ย่อมขาย	ทียนฺเต	ทา+ย+อนฺเต	อัน...ย่อมถวาย
นิยฺยาเทติ	นิ+ย+ต+ณฺติ	ย่อมมอบ, ให้	อวาทติ	อา+ว+ท+อ+ติ	ย่อมนำมา	อปคจฺจติ	อป+ค+ม+อ+ติ	ย่อมหายไป
ปุပ္พนฺติ	ปุ+พ+อ+อนฺติ	ย่อมแย้มบาน	สมิชฺฌติ	ส+มิ+ช+ย+ติ	ย่อมสำเร็จ	ปสฺสตี	ป+ส+ท+ส+อ+ติ	ย่อมเลื่อมใส
อนุโมทนฺติ	อน+มุ+ท+อ+อนฺติ	ย่อมอนุโมทนา	เทหิ	ทา+อ+หิ	จงให้	จินาถ	จิ+นา+ถ	จงสั่งสม